

DE SKOR

VOGELWERK GROEP TEXEL

Jaargang 31, nummer 5, 2012

De Skor is een uitgave van Vogelwerkgroep Texel en verschijnt 5x per jaar

Voorzitter: Bernard Spaans, Oesterstraat 27, 1794 AR Oosterend, 0222-318688

Algemeen secretaris: Vincent Stork, Stengweg 14, 1795 LG, De Cocksdorp, 0222-315140

Penningmeester*: Rina Rood, De Dageraad 61, 1797 SK Den Hoorn, 0222-319429

Natuurhistorisch secretaris: Adriaan Dijkens, Rommelpot 7, 1797 RN Den Hoorn, 0222-319231

Excursies en lezingen: Klaas de Jong, Klimpstraat 39, 1795 AN De Cocksdorp, 0222-365862, 06-21809865, nhdejong@gmail.com

Vogelbeschermingszaken: Jos van den Berg, Kikkertstraat 41, 1795 AB De Cocksdorp, 06-22494483

PR-zaken: Marcel Wijnalda, Buytengors 61, 1791 WN Den Burg, 06-13271120

Waarnemingen: Arend Wassink, Postweg 64, 1795 JR De Cocksdorp, 0222-311699, a.wassink@texel.com

Redactie: Andri Binsbergen (a.binsbergen@texel.com), Lieuwe Dijkens (lieuwe.dijkens@elzenhout.nl), Wim Loning (wloning@hetnet.nl), Rob van Bemmelen (rvanbemmelen@gmail.com) en Klaas de Jong (nhdejong@gmail.com).

Ons adres is: Vogelwerkgroep Texel
Stengweg 14
1795 LG De Cocksdorp
vincent.stork@gmail.com

Onze website is: www.vwgtextel.nl

Contributie en lidmaatschap

ING-rekening 8417822 ten name van Vogelwerkgroep Texel te Den Hoorn

Lidmaatschap €13,50 per jaar, gezinslidmaatschap €15,- per jaar

Aanmelden bij Vincent Stork: vincent.stork@gmail.com, 0222-315140

Foto voorkant: Jos van den Berg (Steppeklapekster)

Tekening achterkant en logo: Frits Jan Maas

Deze Skor is mede tot stand gekomen door Eetcafé De Rog.

Kopijsluitingsdatum volgende Skor:

15 februari 2013

Daaropvolgende Skorren: 15 april, 15 juni, 15 september & 15 november.

* Vogelwerkgroep Texel heeft een ANBI-registratie voor de aftrekbaarheid van giften. Raadpleeg de penningmeester.

Van de redactie

De redactie had zo'n mooi plan. Namelijk om van het laatste nummer van dit jubileumjaar een speciale Skorrenuitgave te maken. Een Skor dus geheel geweid aan de drie kiekendievensoorten die we hier zien, Grauwe, Blauwe en Bruine Kiekendief. Helaas kregen we de artikelen voor dat nummer niet op tijd rond. Ook een beetje omdat we al lange tijd enkele artikelen in portefeuille hadden, die het verdienen geplaatst te worden, is dit dus weer een Skor met de gebruikelijke gevarieerde inhoud. Maar het kiekendievennummer houdt u tegoed! Mogelijk wordt het al het eerste nummer van volgend jaar. In klein committee wordt ook een nieuwe Rode Lijst voor de broedvogels van Texel samengesteld. Bij het 25-jarig jubileum werd ook al een Rode Lijst samengesteld en als apart nummer uitgegeven. Nu komt daarvan een wat kortere update. Het betreft ruim 40 soorten die op ons eiland zijn bedreigd met 'uitsterven' of heel kwetsbaar zijn. In alle gevallen wordt dat direct of indirect veroorzaakt door menselijk handelen, waarbij afname van de geschikte biotopen wel de grootste oorzaak is. Voor trekvogelsoorten zijn vaak de omstandigheden langs de trekweg en in de overwinteringsgebieden ook van belang. De Texelse rodelijstsoorten zijn veelal dezelfde die ook op de landelijke Rode Lijst staan. Uit de pasverschenen Vogelsbalans van Sovon blijkt dat de laatste jaren deze bedreigde soorten wel stabiel zijn, maar op een heel laag niveau. Zo'n 20% van de aantallen in 1990. Meer over de Vogelbalans kunt u verderop in dit blad lezen in 'Vers van de pers'.

Wat hebben we nog meer in deze editie? Dat zijn naast de vaste rubrieke artikelen over het vogelringstation Korverskooi, over een broedvogelinventarisatie van de duinen bij de Mokbaai, over een Putterslaapplaats en over de weidevogelbescherming en -aantallen.

Tot slot willen we nog even de aandacht vestigen op het nieuwe Atlasproject van Sovon. Daarbij is het de bedoeling dat in 1 van de komende 3 winters en aansluitende voorjaren van alle Atlasblokken (5x5 km) wintervogels en broedvogels worden geteld. Op Texel zijn nog enkele (deel-)atlasblokken vacant (rond De Koog en rond Oosterend). Kijk daarvoor op www.vogelatlas.nl, waar ook een blok geclaimd kan worden, of neem contact op met ondergetekende.

Lieuwe Dijkse

Van het bestuur

Het voltallige bestuur heeft zich in november een weekendje in de binnenlanden van Friesland teruggetrokken om eens wat uitgebreider te kunnen brainstormen over zaken als 'de toekomst van VWG Texel'. Er bleken ambities genoeg te leven, maar... het blijkt toch keer op keer dat bij veel van wat we organiseren uiteindelijk een groot deel van het werk door leden van het bestuur zelf gedaan moet worden. De voorlopige conclusie was dus dat we:

- a) het aantal actieve leden moeten zien te vergroten of
- b) onze ambities naar beneden bij moeten stellen.

Voor oplossing b kunnen we altijd nog kiezen, dus gaan we eerst voor oplossing a. Daarom vinden jullie, bijgesloten bij deze Skor, een korte enquête waarin we de leden vragen aan te geven of en zo ja aan welke activiteiten jullie wel eens zouden willen meewerken. We hopen dat velen van jullie deze enquête invullen en natuurlijk hopen we op positieve reacties. Mocht er weinig respons komen of mocht blijken dat veel mensen niet actiever willen of kunnen worden, dan scheidt dat voor ons als bestuur ook de nodige duidelijkheid. Onder de inzenders verloten we een prachtig VWG-jubileum-T-shirt (we zoeken met de winnaar nog wel contact voor de maat), als extra stimulans om mee te doen.

Inmiddels is het winter, vogelmatig gezien een wat rustigere tijd. Toch blijft er ook in deze periode altijd veel te zien; een vogelaar heeft eigenlijk nooit niets te doen! We hopen velen van jullie te ontmoeten op de traditionele eindejaarswandeling in de Slufter op 30 december en op 5 januari hebben we weer onze ganzentrip naar Zuidwest-Friesland

Kleine Rietganzen en Rotgans

(foto: René Pop)

gepland. Voor een ieder die meent dat er veel ganzen op Texel zitten... een aanrader!

Tot slot wenst het bestuur alle leden en hun familie fijne feestdagen toe en alvast een vogelrijk nieuw jaar!

Namens het bestuur van Vogelwerkgroep Texel,
Bernard Spaans

Agenda

Zondag 30 december: eindejaarsexcursie door de Slufter onder leiding van Vincent Stork. We verzamelen om 10 uur op de parkeerplaats van Paal 28. Graag opgave vooraf (bij Klaas de Jong, zie onder) in verband met de soep die we na afloop eten bij Strandpaviljoen Paal 28. De excursie is gratis, maar de soep is voor eigen rekening.

Zaterdag 5 januari: jaarlijkse auto-ganzenexcursie naar Fryslân onder leiding van Bernard Spaans. We verzamelen op de boot van 8 uur. De excursie is gratis, maar de benzinekosten worden gedeeld. Opgave (in verband met carpoolen) bij Bernard via bspaans@texel.com of tel: 0222-318688.

Zaterdag 12 januari: integrale wad- en watervogeltelling gecoördineerd door Cor Smit. Wil je een keer mee om te tellen, neem dan contact op met Klaas de Jong (zie onder).

Zaterdag 19 januari: winterexcursie naar de Hors onder leiding van Giel Witte. We verzamelen om 10 uur bij de P aan het begin van het pad tussen de Horsmeertjes door. Opgave is niet nodig. Zorg voor voldoende warme kleding!

Zaterdag 19 & zondag 20 januari: nationale Tuinvogeltelling. Kijk op www.tuinvogeltelling.nl.

Zondag 20 januari: de 'vogel-aflevering' van de Natuurwijzer op Radio Texel met Lieuwe Dijkse en Klaas de Jong. Om 12.30u 'Nieuws uit de Natuur' door Sytske Dijkse. Te beluisteren op 106.1 fm of online via www.radiotexel.nl.

Zaterdag 16 februari: ganzen- en zwanentelling gecoördineerd door Martin de Jong. Wil je een keer mee om te tellen, neem dan contact op met Klaas de Jong (zie onder).

Zondag 17 februari: 'vogel-aflevering' Natuurwijzer op Radio Texel. Zie 20 januari.

Zaterdag 9 en zondag 10 maart: vogelvaartocht vanaf Enkhuizen op zoek naar Toppereenden van 10.30 uur tot 15.30 uur. €22,- pp. Info en opgave via www.fogol.nl

Zaterdag 16 maart: ganzen- en zwanentelling gecoördineerd door Martin de Jong. Wil je een keer mee om te tellen, neem dan contact op met Klaas de Jong (zie onder).

Zondag 17 maart: 'vogel-aflevering' Natuurwijzer op Radio Texel. Zie 20 januari.

In verband met allerlei agenda's worden steeds vaker excursies te laat gepland om in de Skor te verschijnen. Het is daarom raadzaam om je aan te melden voor de mailinglijst, zodat je automatisch enkele dagen van tevoren op de hoogte wordt gesteld van alle excursies. Dit kan bij Klaas de Jong (zie onder). Of hou de website in de gaten natuurlijk en volg ons op Twitter!

Meer informatie over de activiteiten:

Klaas de Jong: nhdejong@gmail.com (bij voorkeur) of 06-21809865

De broedvogels van een ‘vergeten’ duingebied

Van Schilbolsnol tot Magere Witte: geschiedenis en status van het terrein

Inleiding en korte geschiedenis

Dit jaar, 2012, inventariseerde ik het duingebied noordoostelijk van de Mokbaai op broedvogels. Van de ‘Schilbolsnol’ tot aan de ‘Magere Witte’. Of anders gezegd: vanaf het Licht van Troost tot aan de Ponthaven. Dit duingebied is circa 28 hectare groot. De geschiedenis van deze duinen is interessant en bewogen. In de 15^e en 16^e eeuw vormde deze duinenrij de uiterste zuidkust van Texel. Daarbij schermde het een uitgestrekt waddegebied af van de sterke stromingen uit het zuidwesten. Dit wad werd nadien langzamerhand ingepolderd, waarbij de polders Binnen-Kuil en Buiten-Kuil, het Hoornder Nieuwland en de Prins Hendrikpolder ontstonden.

In de 17^e en 18^e eeuw waren deze duinen op hun grootst en strekten ze zich tot voorbij het Horntje uit. De uiterste punt werd de Henhuisduinen genoemd. Tegen het einde van de 17^e eeuw begon er sterke erosie plaats te vinden doordat het zeegat verzandde en zich westelijk in zee zandplaten vormden. Daarbij ontstond de Mokbaai. Maar ook werd een sterke stroming langs de Henhuisduinen gedrukt. Er is uitgebreide informatie over de ontwikkeling van dit deel van de Texelse kust, toen strategisch belangrijk voor de Nederlandse handel (Schoorl, 1999). Duidelijk is dat al van het einde van de 17^e eeuw met man en macht gewerkt werd om de duinen van het Horntje tegen de zee te beschermen.

Nieuwe aantastingen

Het duingebied hier kende de laatste halve eeuw twee grote ingrepen die het in oppervlakte kleiner maakten en die de natuurlijke kwaliteit sterk aantastten.

In de eerste plaats was dat de aanleg van de haven bij het Horntje. Een plan van het Rijk, waar ‘iedereen’ aanvankelijk tegen was: de Texelaars, de gemeenteraad, de provincie. Niet omdat er natuurwaarden werden aangetast. Er waren allerlei andere motieven: de plaats was gezien de zeestromingen te gevaarlijk, Oudeschild wilde zijn bedrijvigheid van de veerdienst niet kwijt, het was te ver van Den Burg enzovoorts. In 1954 werd er nog een protestvergadering belegd, maar kort daarop ging de gemeenteraad toch om en in 1962 voer voor de eerste maal een veerboot vanuit het Horntje naar Den Helder. De hele haven, inclusief de gebouwen en parkeerterreinen ligt in het duingebied dat eeuwenlang tegen de zee verdedigd is. Tussen de haven en het NIOZ rest nog één korte duinenrij, geïsoleerd van het overig gebied. Ik heb die niet geïnventariseerd, maar ik geloof niet dat daar één vogel heeft gebroed. De tweede aantasting was het inrichten van een vuilnisstortplaats, precies aan de andere kant van het gebied, op de Schilbolsnol. In de jaren '60 van de vorige eeuw raakte de oude belt, de Rooie Zee, vol en werd omgekeken naar andere mogelijkheden van

VOGELINFORMATIECENTRUM

Kikkertstraat 42
De Cocksdorp
www.deverrekieker.nl
0222-316249

11 mei 2013
vogelkijkdag
de Robbenjager

- Vogelinformatie
- Verrekijkers
- Telescopen
- Vogelvoer
- Nestkasten
- Voerhuisjes
- Natuurboeken
- Vogel DVD's en - cd's

SWAROVSKI
OPTIK

ZEISS

Leica

opticron

bynolyt

Vogelbescherming
NEDERLAND

Stealth Gear

Manfrotto

VERREKIJKERSPECIALIST

Prins Hendrik ligt nabij de vogelgebieden 'de Schorren', 'de Bol', 'de Slufter' en het nieuwe natuurgebied 'Utopia'. U kunt bij ons verblijven in ons comfortabele familiehotel of in één van onze vrijstaande 6 persoons vakantiewoningen.

Tevens kunt u genieten van onze Texelse specialiteiten in ons restaurant.

Voor informatie en/of reserveringen:

**Hotel, Bungalowpark en
Restaurant Prins Hendrik Texel
Telefoon 0222/363020
www.prins-hendrik.nl
info@prins-hendrik.nl
Stuifweg 13, 1794 HA
Oosterend**

vuilverwerking. Afvoeren werd te duur bevonden en Rijkswaterstaat bood genereus het stukje duingebied langs de Mokbaai aan. Het gestorte vuil werd met zware machines ieder keer samengeperst en dan met een laag zand dat eerst ter plaatse was uitgegraven, bedekt. Tegen deze locatie werd wel veel bezwaar gemaakt; nu ook vanwege aantasting van natuur, milieu en landschap. Men vreesde onder meer vervuiling van het grondwater. Georganiseerde natuurbescherming bestond nog niet op het eiland, maar de zogenaamde 'contactcommissie' tekende bezwaar aan tot bij de Kroon, samen met een groot aantal omwonenden. Het mocht niet baten: in 1972 werden alle bezwaren afgewezen en kon men het huisvuil bij de Mokbaai begraven. In 1990 raakte ook deze stort vol en vanwege 'milieutechnische redenen' (toen wel) kon hij niet worden uitgebreid. De bult afval werd met een dik zand- en kleipakket afgedekt en de natuur mocht er weer haar gang gaan.

En nu is er dan de Natuurbeschermingswet die waakt over de natuurwaarden van dit duingebied. Of toch niet?

Status, bescherming en gebruik

Ik noem het hier het 'vergeten' duingebied, omdat er geen instantie naar lijkt om te kijken. Het gebied is aangewezen als Natura-2000-gebied en is ook onderdeel van Nationaal Park Duinen van Texel. De eigenaar is Domeinen en het Hoogheemraadschap beheert het aan de zeezijde geasfalteerde dijkje dat langs de hele duinvoet ligt. Van enig ander beheer of aandacht voor het gebied lijkt nauwelijks sprake, met uitzondering van enige afrasteringen (zie onder).

Al meer dan twee jaar lang is er voornamelijk vanuit het Nationaal Park aan Domeinen gevraagd het gebied over te dragen aan een natuurbeherende instantie, waarbij Staatsbosbeheer uiteraard de meest logische lijkt. Zowel het Nationaal Park als Staatsbosbeheer en de gemeente Texel hebben er per brief op aangedrongen één en ander snel te regelen. Inderdaad gaat Domeinen het regelen, maar deze dienst werkt uitermate traag (of heeft andere urgenties). Omdat er een Bruine Kiekendief broedde heeft Landschapszorg in 2011 in het kader van de Natuurbeschermingswet aan de provincie gevraagd voor bescherming te zorgen, maar ook die zei zonder de eigenaar niets te kunnen doen.

Ondertussen is er wel iets geregeld. De Magere Witte, het hoge duin bij de veerhaven, is geheel afgeheind met één gladde draad; er zijn wel wandelpaadjes naar het prachtige uitkijkpunt. Ook het wandelpad over de duinen vanaf de driesprong bij de Nieuwe Skuul naar de Mokbaai is keurig voorzien van een heining. Vanaf dit pad is langs de route over het dijkje in noordwestelijke richting geen heining, maar hier staan drie bordjes van het Hoogheemraadschap met de vermelding 'Verboden Toegang, kwetsbaar gebied, Natuurbeschermingswet, keur Hollands Noorderkwartier, Art. 462

WvS; in samenwerking met natuurbeheerders Noord-Holland' etcetera. Halverwege het dijkje staat een dwarsheining met klaphek. Vanaf hier wordt de dijk door schapen begraasd. Daar begint ook een ursusgaasheining tussen dijk en duin. Net voor de Schilbolsnol is, geheel zonder medeweten van het Nationaal Park, een hekje in deze heining gemaakt voor een pad dat aansluit op een niet bewijzerde wandelroute richting Molwerk. Hier wordt verder geen enkele beperking meer gesteld aan het gebruik van het terrein (geen 'verboden toegang', geen bordje 'alleen toegang op het pad', geen mededeling over de Natuurbeschermingswet). Merkwaardig is ook dat aan de hele noord- en oostzijde van het terrein, langs het Molwerk en de Watermolenweg, helemaal niets met betrekking tot de status en de toegang/toegangsregels staat: geen bordjes, geen heining.

Het is dan ook geen wonder dat het gebied geregeld gebruikt wordt om honden uit te laten en lekker dwars door de duinen te laten hollen. Hondenbezitters komen zelfs van heinde en verre met de auto hier naar toe. Ook zag ik eenmaal dat een school spelletjes deed in het (droge) duingebied en een andere een soort onderzoekje. En dan zijn er nog de sporters, de mountainbikers, die vooral de bult van de voormalige stort ontdekten en volledig in gebruik namen met een netwerk van paadjes door het snoeien van opschietend struweel. Eind oktober 2012 werd hier zelfs een veldrit van Wielersport Texel georganiseerd (Texelse Courant dd. 30 oktober 2012).

Het terrein

Op de Schilbolsnol, nu een soort hoog en plat 'tafelduin' groeit tegenwoordig een weelderige vegetatie met plekken duindoorn, vlier en wilg. Grote delen zijn met riet begroeid. Dat lijkt vreemd bovenop een hoog duin, maar dat wordt veroorzaakt door een flink kleipakket waarmee de belt werd afgedekt. Uiteraard laat dat weinig water door. Plaatselijk vallen ook velden met kaardenbol op.

Oostelijk en zuidoostelijk van de Schilbolsnol bevindt zich een laagte, ruig begroeid met hier en daar vooral wilgenstruweel en wat bramen. Hier lagen vroeger weilandjes en akkertjes. De naam Hokkie van Theus herinnert aan het agrarisch gebruik: het betreft een voormalig bollenlandje van Theus de Porto (Bruin & Van der Spek, 2012). In dit verder vlakke terrein ligt nog een dijkje, evenwijdig aan de Mokbaaidijk dat de Schilbolsnol verbindt met de Hoekiesnollen. Hierlangs groeien onder andere enige meidoorn-, vlier- en wilgenstruwelen. De laagte tussen de Mokbaaidijk en dit dijkje wordt in het voorjaar opgesierd door massaal bloeiende (uitgezaaide?) Margrietten. De Hoekiesnollen zelf zijn droog en begroeid met grassen en de typische vegetatie van dit soort oude kalkarme duinen: Buntgras, eikvaren, mossen en korstmossen. Het hoogste punt hier is 17 meter boven NAP. Dat is net iets hoger dan het uitkijkpunt bij de haven. Aan de landzijde van de Magere Witte ligt een opslagterrein van Rijkswaterstaat dat na het slopen van een beheerderswoning aardig is opgeruimd en

flink kleiner is geworden. Het hele gebied exclusief dit laatste terreintje heeft in het nu geldende Bestemmingsplan Buitengebied de bestemming 'Duingebied'.

De vogels

En dan nu de broedvogels, vastgesteld door middel van een uitgebreide territorium-inventarisatie van eind maart tot half juni. **Grauwe Gans**: 4 paren; later 2 paren met juvenielen. De vogels foerageren vooral op het door de beheerder ingezaaide en kortgehouden gras. **Wilde Eend**: 2 paren, vastgesteld aan maximaal aantal mannetjes tegelijkertijd aanwezig. **Bruine Kiekendief**: 1 paar; nest in rietveldje tussen twee (mountainbike)paden. De vogelwerkgroep heeft Staatsbosbeheer hiervan in kennis gesteld en op verzoek van die instantie heeft de wielervereniging enkele bordjes neergezet met het verzoek de paden niet meer te gebruiken. Ten minste één bordje was al heel snel verdwenen, maar de paden raakten in het groeiseizoen behoorlijk snel dichtgegroeid, zodat ze nauwelijks nog gebruikt konden worden. Of het broedgeval succesvol was heb ik niet kunnen vaststellen. **Torenvalk**: 1 paar; in de van ver zichtbare kast in de Hoekiesnollen. **Fazant**: 2 paren; dat wil zeggen twee mannetjes aanwezig (waarvan 1 met een manke poot). **Scholekster**: 2 paren; er werden geen jongen gezien. Langs de Mokbaai was een enkele keer een derde paar aanwezig. **Houtduif**: 4 paren; alle op en rond Schilbolsnol. **Graspieper**: 4 paren. **Winterkoning**: 3 paren (dat is weinig gezien de oppervlakte bosschages). **Heggenmus**: 1 paar (zie opmerking bij Winterkoning). **Merel**: 3 paren. **Rietzanger**: 2 paren; beide paren bovenop de Schilbolsnol. Een soort die je hier gezien de geomorfologie niet snel zou verwachten, bovenop een duin, maar het biotoop met rietveldjes en struikgewas is hier nu dus wel goed. **Bosrietzanger**: 1 paar (zie opmerking bij vorige soort). **Braamsluiper**: 1 paar langs de Schilbolsnol. **Grasmus**: 8 paren; zoals overal in Texels duinen in alle bosschages present. **Fitis**: 1 paar. **Groenling**: 1 paar. **Kneu**: 10 paren; de meeste op en rond de Schilbolsnol, een ideaal gebied voor deze soort met bosjes, droge hellingen en een ruderaal vegetatie die voor veel zaden garant staat. **Rietgors**: 1 paar; ook weer bovenop de Schilbolsnol.

Gedurende de broedtijd werden enkele keren waargenomen: Koolmees, Putter, Ekster en Zwarte Kraai, maar ik had geen aanwijzingen voor territoria. Waarschijnlijk broedden deze soorten in de erfbeplantingen aan de overzijde van de weg.

Kwetsbare en bedreigde (duin)soorten zoals Wulp, Zomertortel, Veldleeuwerik, Tapuit en Nachtegaal ontbreken, om nog maar niet te spreken van Blauwe Kiekendief en Velduil. Het gemis aan duidelijke toegangsregels en enig toezicht - waardoor vrij recreatief gebruik van vooral het noordwestelijke deel - is mogelijk mede-oorzaak van het ontbreken van deze soorten. Uiteraard geldt ook dat het gebied klein is en geïsoleerd ligt van de andere duinen.

Opvallend is dat twee soorten die (als 'gevoelig') op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels staan hier nog redelijk of goed vertegenwoordigd zijn: Graspieper en Kneu. Daarnaast maken soorten zoals Bruine Kiekendief, Rietzanger en Bosrietzanger het gebied extra interessant, waarbij de opmerking dat deze vogels juist tot broeden komen in het gedeelte dat tijdelijk als vuilstort diende. De Bruine Kiekendief is een soort die in de Vogelrichtlijn wordt genoemd en waarvoor het rijksbeleid speciale beschermingsmaatregelen voorschrijft.

Voor een andere soort van de Vogelrichtlijn, de Velduil, is juist dit gebied met lange grassen langs de binnenduinrand een potentieel goed broedgebied. In april werd er dan ook op enkele dagen een jaged exemplaar waargenomen, maar dat leidde (nog) niet tot een definitieve vestiging.

Aanbevelingen voor het beheer

Beheer in de zin van maaien, plaggen, begrazen is voor de vogels niet nodig. Dat er meer bescherming moet zijn is evident. De toegangsregels zouden moeten worden aangepast aan de regelingen die in het hele Nationale Park gelden. Enkel toegang voor wandelaars op de *aangegeven* paden. Honden aan de lijn, in ieder geval in de broedtijd. Buiten die tijd natuurlijk altijd onder appel en op het pad. Vooral voor grondbroeders, die er nu dus bijna niet zijn, is dit uitermate belangrijk. De regels moeten duidelijk aangegeven worden op bebording rond het hele terrein, dus inclusief Licht van Troost-Schilbolsnol.

De huidige wandel- en fietsmogelijkheden op het dijkje, en rond het uitkijksduin de Magere Witte bij de veerhaven kunnen blijven bestaan. Ook het dwarspad vanaf het klaphekje halverwege de dijk tot aan het Molwerk kan blijven. Wel zou het tracé hier en daar verduidelijkt en wellicht aangepast kunnen worden.

Aan het netwerk van mountainbikepaden op en rond de Schilbolsnol moet zeker iets gedaan worden. Het past uiteraard niet binnen de bestemming van dit duin dat er veldritten gehouden worden. In de broedtijd zou het helemaal niet toegankelijk moeten zijn. Daarbuiten is het denkbaar dat er één pad van west naar oost opengesteld wordt, zoals de groene routes in het Nationaal Park. Bediscussieerd kan worden of er dan direct naast deze route een pad speciaal voor mountainbikers moet komen.

Adriaan Dijkse

Literatuur

- Bruin, K. & E. van der Spek (2012) Veldnamen in de duinen van Texel. Natuurmedia.
Schoorl, Dr. H., (1999) De Convexe kustboog. Deel 2. Het westelijk Waddengebied en het eiland Texel vanaf circa 1550. Uitgeverij Pirola, Schoorl.
Vogelbescherming Nederland e.a. (2005) Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.

Vers van de pers

Ditmaal de vermelding van twee belangrijke rapporten. In de herfst verscheen het rapport over de uitgebreide weidevogelinventarisaties die in 2009 in opdracht van de provincie Noord-Holland werden georganiseerd. Naast de beste weidevogelgebieden op het vaste land van onze provincie, werd ook het gehele Texelse cultuurland (9663 hectare) geteld door medewerkers van de Agrarische Natuurvereniging De Lieuw, Sovon en Natuurmonumenten. Ruim 73.000 hectare werd onderzocht. Het is een met kaarten en tabellen rijkgeïllustreerd rapport vol interessante gegevens geworden. Ik licht er enkele zaken uit. Naast de aantallen worden de dichtheden uitgesplitst naar grondsoort (veen, zand of klei) en grondgebruik (weiland, bouwland of gemengd). Dan blijkt dat de Graspieper in vrijwel alle categorieën in bijna dezelfde dichtheden voorkomt, maar dat Veldleeuweriken verreweg het meest worden aangetroffen op zandgronden met gemengd gebruik of bouwland, dus niet (meer) in graslanden. Verreweg de hoogste dichtheid eenden (Krakeend, Slobeend, Winter- en Zomertaling en Kuifeend) en ook Grutto's en Tureluurs is te vinden in veenweidegebied. Op grasland op zand en klei, zoals op Texel, ligt dat zo'n 50% lager. Er is natuurlijk ook gekeken naar de verandering in aantallen (trends) en die zijn vergeleken met de rest van Nederland. Dat loopt eigenlijk geheel gelijk op en vertoont de al wel bekende lijnen. Zomer- en Wintertaling, Kemphaan en Watersnip bijna verdwenen, de meeste andere soorten langzaam verminderd, Krakeend en Kuifeend toenemend. Ook de Gele Kwikstaart zit weer iets in de lift na een flinke terugval.

Dit rapport sluit mooi aan bij de jaarlijks door Sovon uitgegeven Vogelbalans waarin dit jaar het vogelwel-en-wee van het boerenland op de voorgrond staat. Sinds 1960 is de broedpopulatie van 'boerenlandsoorten' met 75% afgenomen. Daarbij is de Veldleeuwerik de grootste verliezer: 96% is verdwenen. Dat is tussen de 750.000 en 1,1 miljoen broedpaartjes. Het totaal aantal verdwenen broedparen moet tussen 3,3 en 5,7 miljoen liggen. Voor Europa in het geheel wordt dat verlies op 300 miljoen paren begroot! De oorzaken zijn grotendeels bekend, de op maximale productie gerichte Europese landbouwpolitiek met als gevolg intensivering, ruilverkaveling, vroeger en vaker maaien, ontwatering, gebruik van bestrijdingsmiddelen, etc.

In een index voor agrarische productiviteit met een schaal van 1 tot 5 steekt Nederland met 4,5 ver boven de rest van landen uit. Alleen nog België scoort boven de 2, de rest tussen 0,5 en 1,5.

Tegenover deze treurnis staat dat er een groep optimaal weet te profiteren van de grootschaligheid en het energierijke voedselaanbod: de graseters, zoals ganzen.

Weidevogelbescherming en het aanleggen van akkerranden zijn plaatselijk heel succesvol, maar zetten geen zoden aan de dijk. Verschillende studies hebben aangetoond dat het nuttig is herstel pogingen te concentreren in kansrijke gebieden.

Met de moerasvogels in Nederland gaat het wel goed. In 20 jaar zijn die in aantal verdubbeld door het toegenomen areaal moerasgebied en verbeterde waterkwaliteit.

Na de samenvatting worden deze cijfers in breder verband uitgewerkt. Zo blijken akkerranden wel een gunstig effect te hebben op de voedselbeschikbaarheid van Veldleeuweriken, maar broeden de vogels er niet in. Daarvoor zijn ze dan toch weer aangewezen op het cultuurland zelf, dat dan voldoende gewasdiversiteit moet hebben om de leeuweriken door het seizoen heen zijn meerdere broedsels groot te krijgen.

Opvallend is dat tijdens het Jaar van de Boerenzwaluw is geconstateerd dat paardenstallen een grote aantrekkingskracht hebben op zwaluwen. In ligboxenstallen daalde het aantal nesten sterk. Over het geheel lijkt de Boerenzwaluw zich iets te herstellen van de grote achteruitgang die zo'n 50 jaar terug begon.

'Wintervoedselveldjes' blijken grote aantallen zangvogels, zoals Ringmussen, Groenlingen, Kneuen, Vinken en Geelgorzen de winter door te helpen. Ook voor roofvogels zijn ze aantrekkelijk. In het reguliere cultuurland zijn kraaiachtigen 's winters de meest voorkomende vogels.

In de Vogelbalans worden kaarten met 'zoekgebieden' voor kansrijk beheer gepresenteerd voor weidevogels en de Veldleeuwerik. Van beide zien we die ook in het oude land van Texel natuurlijk.

Ook zijn er enkele grote tabellen met trends van overwinterde vogels, watervogels en broedvogels in de jaren 1980 (1990) tot 2011 en meer recent 2002 tot 2011. Met rode, groene en gele pijltjes zijn de verandering in een oogopslag te zien.

In het rapport volgen enkele kortere stukken over bepaalde soorten en/of trends. Bijvoorbeeld: er overwinteren al ongeveer 2900 Grote Zilverreigers in Nederland en er broeden al 160 paar. Wie had dat 25 jaar geleden voor mogelijk gehouden? Ringaflezingen maken duidelijk dat ze vooral uit Oost-Europa (Polen, Baltische Staten, Oekraïne) en Frankrijk afkomstig zijn. In Polen en Frankrijk groeit het aantal ook snel.

In de duinen blijkt jaarrondbegrazing met runderen negatief uit te pakken voor soorten van het open duin en hoge struwelen. Er wordt nog gewerkt aan een analyse van de aantallen broedvogels van BMP(=Broedvogelmonitoring Project)-gebieden met en zonder begrazing.

Lieuwe Dijkse

Literatuur

Scharringa, Kees (C.) J.G. & Ron van 't Veer. 2012. *Weidevogels in Noord-Holland, verspreiding, aantallen en trends. Landschap Noord-Holland. Heiloo.*

Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2012. *Vogelbalans 2012. Sovon Vogelonderzoek Nederland. Nijmegen.* Download via: <http://www.sovon.nl/nl/content/vogelbalans-2012-0>.

Een slaappleats van Putters bij de Ruige Hoek

Op 3 februari 2012 viel er behoorlijk wat sneeuw. Plaatselijk lag zeker 8 centimeter. De daarop volgende nacht vror het meteen zeer streng (-17°C) en overdag werd het op de 4de niet warmer dan minus 6 en op de 5^e minus 4½ graad. Die dag viel het me op dat er nogal wat poepjes in de Hulst vlakbij huis lagen. Ik besloot 's avonds eens op te letten en zag toen ten minste 16 Putters in deze boom landen om te gaan slapen. Dat het Putters betrof was een verrassing, want we hadden de soort al weken niet rond ons huis of in het bosje waargenomen. Op 6 februari was ik te laat present om de aankomst mee te maken - om 17.30 zat de groep al in de struik. Het aantal was in de diepe schemering niet goed meer te bepalen.

Zo volgde ik van 5 februari tot en met 30 maart 2012 deze slaappleats van Putters naast ons huis, de Ruige Hoek, langs de Rommelpot, Den Hoorn. Bijna alle dagen keek ik even of de vogels aanwezig waren en af en toe volgde ik het gedrag en het proces van aanvliegen. Van het verlaten van de slaappleats 's morgens vroeg heb ik geen gegevens. Dat moet al in de vroegste schemer hebben plaatsgevonden.

De slaappleats en slaappleatskeuze

De slaappleats bestond uit een Hulst, op 2½ tot 3 meter afstand van het verharde pad naar de voor- en achterdeur. Tussen de Hulst en het pad groeit nog een vrij iele Meidoorn die nu zonder blad, weinig beschutting bood en het zicht vanuit huis op de slaapboom nauwelijks belemmerde.

De Hulst, ongeveer 3 meter hoog, was iel doordat hij naast en bijna onder een ten minste 12 meter hoge Sitkaspar staat. Bovendien hangt er een Amerikaanse Vogelkers en een tak van een Zwarte Els overheen. De boom heeft de typische piramidevorm met op vrij onregelmatige plaatsen naar boven toe steeds kortere zijtakken. De uiteinden van deze takjes groeien allemaal schuin opwaarts en aan die uiteinden bevonden zich de meeste blaadjes.

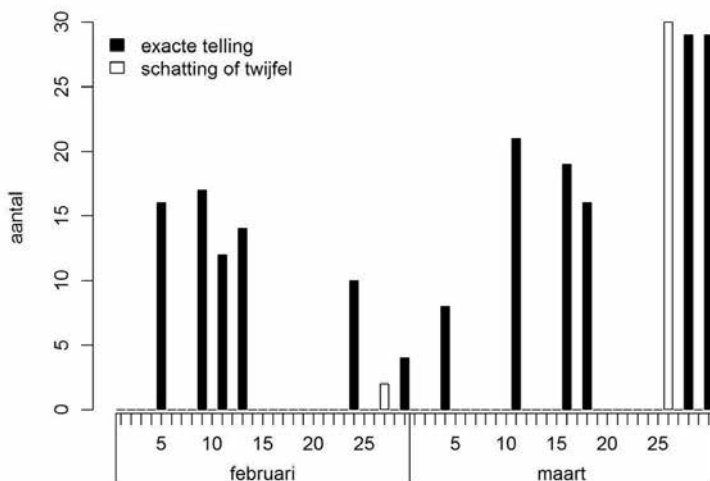
Waarom kozen de Putters juist voor ons erf en deze boom? Beschutte dorpstuinen met veel coniferen of niet-bladverliezende struiken lijken toch een veel aangenamer klimaat te hebben. Misschien dat de daar alom aanwezige en actieve huiskatten en wellicht menselijke verstoring ze minder interessant maken. Bij ons is het doorgaans doodstil en aardedonker. Een groot deel van maart huisde er op ons erf een man Ransuil, die in één nacht zelfs bijna boven de slaappleats zat te roepen. Kennelijk waren de Putters niet bang voor hem en heeft hij nooit getracht er een te pakken (helaas is de Ransuil eind maart verdwenen).

Elders op het erf staan nog enkele hulstboompjes, maar verder van huis. Mogelijk heeft de betrekkelijke luwte die het huis bood tegen zuiden- en zuidoostelijke wind een rol gespeeld bij de keuze voor deze boom.

Andere groenblijvende bomen op het erf zijn de al genoemde Sitkasparren zowel rond huis als enkele op vele tientallen meters daarvan verwijderd. Vooral een paar jonge Sitka's zijn veel dichter en groener. Maar alle takken en twijgen van deze boompjes zijn dicht bezet met stekelige naalden. Waarschijnlijk landen de vogels hier niet zo gemakkelijk in en is er niet goed een zitplaats te vinden waarbij de tenen zich om een takje kunnen klemmen. Er is bijna altijd flink wind die de takken heen en weer doet schudden.

Hoewel vrij kaal en iel bood de hulstboom waarschijnlijk toch de meeste beschutting. De Putters gingen namelijk tussen en zelfs tegen de blaadjes aan zitten. Die dikke vlezige blaadjes vormden als het ware schilden tegen de koude wind. Opvallend, en door mij niet direct verwacht, is dat een aantal van de slapers er echt tegenaan zat. Andere vogels zaten minder dan een halve centimeter onder enkele meer horizontaal groeiende blaadjes. Die hadden dus een soort dakje boven het hoofd. Verschillen in windrichting, windkracht en temperatuur deden de locaties van de zitplekjes niet veranderen. Dat maakte dat sommige exemplaren aan de hogere uiteinden van de zijtakjes bij een stevige wind behoorlijk op en neer deinden. De onderlinge afstand tussen de Putters bedroeg minimaal ongeveer 10 centimeter, maar de meeste zaten verder uit elkaar en op een hoogte van 2 tot 3 meter. Enkele zaten dus in de hoogste 'plukjes' bladeren.

Figuur 1. Het aantal Putters op de slaapplaats in februari en maart.

Periode en aantallen

Het afnemend aantal in februari lijkt niet rechtstreeks te maken te hebben met de weersomstandigheden. De dooi viel op 12 februari in en vlak daarna werd toch nog een aardig aantal geteld. Mogelijk dat de vogels door de langzaam oplopende temperaturen en het naderend broedseizoen andere slaappleaatsen dichterbij de broedplaats opzochten. Daarbij ga ik er vanuit dat de slaappleaats bezet was door onze overwinterende broedvogels. Als het wintergasten van elders waren, kunnen ze ook zijn weggetrokken, hoewel eind februari een beetje vroeg lijkt daarvoor. Het toenemend aantal in maart betreft waarschijnlijk trekvogels of terugkerende broedvogels. De eerste dag dat we overdag ook weer Putters op het erf waarnamen was op 10 maart en op 16 maart hoorde ik bij ons de eerste zang van het voorjaar.

Aanvlieggedrag

Het aanvlieggedrag van de Putters kon van dag op dag enigszins verschillen. Doorgaans kwamen de eerste rond 25 tot 30 minuten voor zonsondergang aanvliegen. De dieren vlogen uit ten minste drie verschillende richtingen aan. Kennelijk trokken de slapers overdag dus niet met elkaar op, maar foerageerden ze op verschillende plaatsen (in tuinen in Den Hoorn, rond boerderijen in de Hemmer en langs de rand van de Dennen?).

De Putters arriveerden vaak met 2, soms met 4 exemplaren tegelijk, landden bijna altijd eerst in de toppen van omringende hogere bomen: de Witte Abelen, de Sitkasparren en vooral in de Zwarte Elzen. Veelal ging een deel van de vogels eerst nog even foerageren op de elzenproppen. Sommige dieren vlogen al snel daarna naar de Hulst; andere foerageerden veel langer of bleven nog wat heen en weer vliegen. Arriverende vogels sloten zich daar dan bij aan. Weer andere bleven gewoon solitair of paarsgewijs zitten of foerageren. Ook gebeurde het dat een stelletje hoog kwam aanvliegen, een paar rondjes draaide en dan meteen in de slaapboom landde, maar dat was een uitzondering. Een algemeen beeld was dat als al enkele exemplaren van een groepje in het boompje zaten, de rest snel volgde. Maar er vlogen er dikwijls ook weer enkele uit. Dat maakte het exact tellen van het aantal soms moeilijk: plus vier, min twee, plus drie, min één *et cetera*. De uitvliegers kwamen meestal snel terug, maar soms gingen ze ook weer even aan de elzenproppen hangen. Zo van: "ik wil nu wel gaan slapen, maar moet toch eerst nog wat eten".

Het aanvlieggedrag veranderde in de tweede helft van maart toen er meer exemplaren kwamen. Bijna steeds landde de hele groep, na eerst wat in de buurt van de slaappleaats rondgehangen te hebben, in één keer in de slaapboom. Het groepsgedrag was toen dus duidelijk sterker, wat doet vermoeden dat het trekkende vogels waren die meer gezamenlijk opereerden. Toch zullen er ook enkele

Putter

(deze en volgende foto: René Pop)

‘oudgedienden’ van februari bij zijn geweest, want waarom zouden trekkers anders in precies dat boompje gaan slapen?

Gedrag in het boompje

Het gedrag in het boompje verschilde eveneens per individu. Sommige dieren landden, hipten naar een plekje en gingen zitten, vaak nog even poetsen en dan kop in de veren. Ik kreeg de indruk dat een aantal Putters zijn vaste plek had en die meteen opzocht. In ieder geval waren de meeste zitplaatsen een vaste (de meest ideale) plek. Andere hipten voortdurend door de takjes heen en weer alsof ze een goede of betere plek zochten. Er werd niet om goede slaapplekjes geruzied of gevochten. Zat een vogel eenmaal op zijn plek en kwam een ander wat te dichtbij dan was even snavel sperren voldoende om de zoekende vogel te doen uitwijken.

Een opvallend en nog niet genoemd gedrag was het ‘snavel-vegen’. Voordat de Putters daadwerkelijk de kop in de veren staken of zelfs hun zitplaats innamen, veegden ze voortdurend hun snavel aan kale takjes af. Soms in de Hulstboom zelf, maar vaak ook al voordat ze aanvlogen. Dat kon per individu soms minutenlang duren: heen en weer wippen en maar snavel afvegen. Dit snavel vegeen is heel belangrijk. In het voedsel kunnen allerlei kleverige stoffen en suikers zitten die aan de snavel blijven

zitten. Wordt dat niet verwijderd dan kan er meer en meer blijven kleven tot er een steeds aangroeiende dikke korst ontstaat. Dat is natuurlijk niet bevorderlijk voor het foerageren en functioneren. Bovendien wordt er vlak voor het slapen waarschijnlijk zoveel snavel geveegd, omdat ze de kop in de veren steken en de veertjes anders kunnen verkleven.

Tijden

Ik heb af en toe, maar niet heel systematisch, bijgehouden hoe laat de Putters verschenen en naar de slaapboom vlogen. Die tijd is natuurlijk afhankelijk van zonsondergang en de weersomstandigheden, of liever van de hoeveelheid licht die er nog is.

Tussen helder en zwaar bewolkt weer was nauwelijks verschil. In de eerste helft van februari, dus met nog relatief korte dagen en heel lage temperaturen, vlogen de eerste Putters rond 20-25 minuten voor zonsondergang naar de Hulstboom. Het duurde dan nog wel 10-25 minuten voordat de laatste aanvloog. In die periode waren Kool- en Pimpelmezen en een Roodborstje nog actief aan het foerageren. De Putters gingen vergeleken met die andere soorten dus relatief vroeg slapen. Kennelijk vonden ze ondanks het winterweer voldoende voedsel en wilden ze energie sparen.

In de tweede helft van maart gingen de Putters uiteraard later slapen, maar ten opzichte van zonsondergang iets eerder: 30 tot 32 minuten voor zonsondergang. Het betreft hier tijden in De Bilt, dus vergeleken met Texel is er nog enkele minuten verschil.

Verstoringen

Verstoringen kwamen bijna niet voor. Af en toe kwam een Koolmees of Roodborst 'even kijken' in het Hulstboompje als de Putters daar al zaten of heen en weer scharrelden, maar dat leidde niet tot enige reactie. Overvliegende Sperwers natuurlijk wel. Eenmaal kwam er een Sperwer langs toen de vogels nog aan het foerageren

waren. Alle Putters vlogen op, maakten een paar rondjes en kwamen meteen weer terug. Een tweede keer zaten alle Putters in rust terwijl er nog een laat actieve Sperwerman van over het huis vlak over de slaapboom raasde. Alle Putters stoven er in paniek uit, groepeerden zich tot een dichte groep en vlogen over het huis in zuidelijke richting weg. Of ze terugkwamen heb ik niet gezien, maar de volgende dag waren ze er weer gewoon.

Van mensen die over het paadje naar onze deur liepen trokken de Putters, als ze eenmaal zaten, zich niets aan. Zaten ze nog niet, dan betekende het slechts een kleine onderbreking van het aanvlieproces. Als we achter het raam stonden en bewogen, in het licht als silhouet dus duidelijk afstekend, reageerden de Putters helemaal niet. Alles wat binnen gebeurde, beschouwden de vogels kennelijk niet als tot hun wereld behorend.

Putterslaapplaatsen elders

Natuurlijk zullen overal groepjes Putters op gemeenschappelijke slaapplaatsen de nacht doorbrengen. Veel gegevens daarover in Nederland vond ik niet, behalve dan één op Texel. Op 5 april 2010 werden bij een dergelijke plek in Den Burg maar liefst 63 exemplaren geteld.

In de handboeken wordt het gemeenschappelijk slapen uiteraard vermeld, waarbij aantallen genoemd worden van soms meer dan 100 en zelfs van 200-400 exemplaren (in Midden-Europa). Als slaapbomen worden steeds (jonge) loofbomen opgegeven en geen coniferen of niet-bladverliezende bomen. Wel wordt als zodanig een jonge eik beschreven die zijn verdorde blaadjes in de winter nog niet was verloren. Ook hier zochten de Putters kennelijk beschutting tussen of camouflage van de blaadjes.

Tot slot

Wij hadden nog nooit een slaapplaats van Putters op ons erf gehad (dat wil zeggen: gevonden). Helaas weten we niet precies op welk moment de vogels het hulstboompje als slaapplaats zijn gaan gebruiken. Wellicht gelijk met de invallende winter? De Hulst immers bood een goede beschutting tegen de snerpemde koude. Uit onderzoek is gebleken dat het zitten in de luwte een enorme energiebesparing betekent. In ieder geval gaan we het voorkomen van de soort op ons erf dit jaar natuurlijk extra in de gaten houden.

Zo'n geval als een plotselinge slaapplaats doet allerlei vragen opkomen: "Hoe vinden die diertjes nu een dergelijk plek?" En: "Hoe vinden individuele Putters, die kennelijk op verschillende plaatsen voedsel zoeken, elkaar tegen zonsondergang?" Vragen die uiteraard moeilijk zijn te beantwoorden.

Adriaan Dijkse

Huis- en Gierzwalwtelling 2012

Het jaar 2012 laat voor het eerst sinds 2004 geen groei van het aantal broedende Huiszwaluwen zien. Integendeel, er is sprake van een aanzienlijke terugval. Er werd een totaal genoteerd van 207 nesten en dat betekent, vergeleken met 2011, een vermindering met 58 paren (22%). De oorzaken? Die zijn moeilijk aan te geven, zeker bij een soort die het grootste deel van het jaar niet bij ons vertoeft. Juni was dit jaar koud en nat en misschien heeft dat een rol bij de vestiging van paren gespeeld. In de tabel 1 zien we het verloop van de totaal aantallen en in tabel 2 de verdeling van het aantal paren per dorp.

Jaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal nesten	80	84	79	95	152	167	192	191	194	250	265	207
% toe-/afname		+5%	-2%	+20%	+60%	+10%	+15%	-1%	+2%	+29%	+6%	-22%

Tabel 1. Het aantal Huiszwaluwnesten over de jaren en de procentuele toe- of afname ten opzichte van het voorafgaande jaar.

Dorpen

Het enige dorp waar de soort niet achteruitging en de stand de laatste jaren verrassend stabiel is, is Den Hoorn. Verder waren er overal minder. De grootste terugval kende De Cocksdorp waar minder dan de helft over was (achteruitgang met 56%)! Daarna volgden De Waal met 30%, Oudeschild met 26% en Oosterend met 12% minder.

In Den Hoorn broedden 7 paren, dat is dus een derde van het totaal van het dorp, in kunstnesten (waar in september nog jongen van een tweede broedsel in zaten). Dit toont misschien aan dat het ophangen van kunstnesten geen slecht idee is! Andere gegevens van kunstnesten heb ik niet, maar wellicht zijn ze niet doorgegeven.

Huiszwaluw

(foto: René Pop)

Buitengebied

Ook in het buitengebied ging het aantal nesten achteruit. In de dorpen waren er 27% minder, maar in het buitengebied slechts 10%. Het percentage van het totaal buiten

de dorpen steeg dus weer, zoals de laatste jaren steeds het geval is. Zie de volgende tabel.

Vroeger broedden relatief meer paren in het buitengebied. In 1971 zelfs 53% en in 1974 47%. Langzaam lijken we dus die situatie terug te krijgen; de soort verspreidt zich weer meer over Texel. Dat wordt nog duidelijker met de wetenschap dat dit jaar de grootste 'buitenkolonie' bij Bargaen bijna werd gehalveerd (van 20 naar 11 bewoonde nesten). Ook hier is het mij volstrekt onduidelijk waarom de verhouding dorpen-buitengebied verandert. Of is het toeval?

	2009	2010	2011	2012
Den Burg	1	-	3	2
De Waal	36	39	37	26
Den Hoorn	23	22	21	22
Oudeschild	16	28	23	17
Oosterend	40	47	51	45
De Cocksdorp	35	43	46	20
Totaal	151	179	181	132
<hr/>				
Buitengebied	43	71	83	75
% van totaal	22%	28%	31%	36%

Tabel 2. Aantallen Huiszwaluwnesten per dorp en in het buitengebied. In 't Horntje en De Koog werden geen Huiszwaluwen vastgesteld. Ook wordt het percentage gegeven van het aantal nesten in het buitengebied op het totaal aantal nesten op Texel.

Gierzwaluw

Ik kreeg weinig gegevens over de Gierzwaluw, hoewel ze in bijna alle oude dorpen als broedvogel aanwezig zijn. In Den Hoorn is er wel goed op gelet. Er worden ten minste 5 zekere broedgevallen gemeld en nog 4 paren geschat. Ook in De Waal is geteld: daar een groei van 5 naar 6 paren. In ieder geval is er bij deze soort geen afname en misschien waren er zelfs wel wat meer op Texel.

De volgende tellers worden bedankt voor hun inspanningen en het aanleveren van de gegevens: Jos van den Berg (De Cocksdorp), Jan van Dijk (Oosterend), Pieter Duin (Den Burg), Klaas de Jong (Polder Eierland), Dirk Maas (De Waal en omstreken), Jan Witte (Den Hoorn) en Giel Witte (Akiab e.o. en Pontweg/Hoornderweg). Blijft over Oudeschild dat deze keer werd gedaan door schrijver dezes.

Adriaan Dijkse

Korverskooi 73: meldingen over teruggevangen vogels

Het computerprogramma GRIEL, waarin alle gegevens van geringde en teruggevangen vogels worden verzameld, begint goed te werken, want we hebben dit jaar behoorlijk veel meldingen binnengekregen. Toch wachten we op nogal wat gegevens van vogels met een Nederlandse ring die elders zijn geringd en door ons zijn teruggevangen. Ook blijkt dat sommige ringers pas heel laat vogels met een voor hun vreemde ring (bijvoorbeeld één van ons) invoeren, waardoor we bijvoorbeeld pas dit jaar bericht kregen over vogels die zij lang geleden hebben gevangen. Niet alle ringers voeren dus maandelijks, conform de regels, hun gegevens in en zo leek het dat het programma GRIEL de oorzaak was van de vertragingen cq. vermissingen. Hieronder volgt een overzicht van alle terugmeldingen die we tot eind mei binnenkregen. Hoewel Christof er niet meer is, heb ik toch postuum zijn naam nog een keer onder dit artikel gezet. Hij verzorgde en verzamelde met mij altijd de leukste terugmeldingen. Ook deze keer weer die tot april j.l.

Grotere vogels

De afgelopen winter zijn er een aantal Kok- en Stormmeeuwen in Den Burg geringd, waarvan Bob Loos er al enkele bij de vijver van de Elemert met zijn telescoop heeft afgelezen. Uit deze groep werden ook twee Russische Stormmeeuwen *Larus canus heinei* geringd, waardoor de kans groot is, dat er meer buitenlandse meeuwen tussen zaten, wat ook blijkt uit onderstaande terugmelding van een Kokmeeuw.

Een **Kleine Mantelmeeuw**, op 11 juli 2002 als pul geringd in de Westerduinen, werd op 10 en 18 mei 2011 te Helgoland met een telescoop afgelezen. Afstand: 244 kilometer. Tijd: resp. 3225 en 3233 dagen.

Een **Zilvermeeuw**, op 8 juli 2000 als pul geringd in de Westerduinen, werd op 10 maart 2004 met een telescoop afgelezen bij de Brouwersdam. Afstand: 148 kilometer. Verstreken tijd: 1341 dagen.

Een **Zilvermeeuw**, op 8 juli 2000 als pul geringd in de Kelderhuispolder, werd op 19 mei 2012 in de Kelderhuispolder met een telescoop afgelezen. Deze vogel werd in voorgaande jaren afgelezen te IJmuiden en Callantsoog. Afstand: 0 kilometer. Verstreken tijd: 4334 dagen (circa 12 jaar).

Een **Wintertaling**, op 1 november 2008 geringd in de Korverskooi, werd op 21 februari 2009 geschoten te Sueca, Valencia Spanje. Afstand: 1590 kilometer. Verstreken tijd: 112 dagen.

Een 1kj **Havik**, op 16 september 2009 geringd in de Korverskooi, werd op 4 april 2012 dood gevonden in een tuin aan de Ruigendijk. Afstand: 0 kilometer. Verstreken tijd: 931 dagen.

Een 2kj **Kokmeeuw**, op 8 februari 2012 geringd in Den Burg, werd op 23 mei 2012 ook als 2^e jaars afgelezen te Emdrup, Denemarken. Afstand: 580 kilometer. Verstreken tijd: 105 dagen.

Lijsters

Hoewel we erg veel Merels, Koperwieken en Zanglijsters ringen valt het aantal terugmeldingen in vergelijking met voorgaande jaren ook dit jaar weer tegen, vooral bij de Zanglijsters. Het aantal dat vroeger werd teruggemeld betrof in 80% van de gevallen slachtoffers van de jacht in Frankrijk en Spanje. Durft men ze niet meer door te geven, omdat men bang is dat de jacht op deze dieren (door de EU) wordt bestraft? De enige terugmelding van een Zanglijster die we nu hebben betreft een verkeersslachtoffer.

Van een vrouwtje **Merel**, op 21 november 2004 als 1kj geringd in de Korverskooi, werd op 24 februari 2012 te South Willingham, Lincolnshire, Groot-Brittannië de ring met een metaaldetector teruggevonden. Afstand: 335 kilometer. Verstreken tijd: 2651 dagen.

Een na 1kj mannetje **Merel**, op 16 oktober 2005 geringd in de Korverskooi, werd op 15 februari 2010 te Watton, Hertfordshire, Groot-Brittannië gevangen. Afstand: 363 kilometer. Verstreken tijd: 1584 dagen.

Een 1kj **Merel**, geslacht onbekend, op 20 juli 2011 geringd te Älvhyttan, Zweden, werd door ons in de Korverskooi op 30 oktober 2011 als man 1 kj gevangen. Afstand: 937 kilometer. Verstreken tijd: 102 dagen.

Een vrouwtje **Merel**, op 14 november 2005 als na 1kj geringd in de Korverskooi, vloog zich op 23 juni 2007 dood tegen een ruit te Køge Rådhus, Denemarken. Afstand: 546 kilometer. Verstreken tijd: 586 dagen.

Een mannetje **Merel**, op 2 november 2010 als 1kj geringd in de Korverskooi, ging op 11 februari 2012 te Clacton-on-Sea, Groot-Brittannië dood door de koude. Afstand: 283 kilometer. Verstreken tijd: 466 dagen.

Een 1kj mannetje **Merel**, op 11 oktober 2010 geringd in de Korverskooi, werd op 12 november 2001 gevangen te Hartlepool, Groot-Brittannië. Afstand: 431 kilometer. Verstreken tijd: 397 dagen.

Een mannetje **Merel**, op 25 oktober 2009 als na 1kj geringd in de Korverskooi, werd op 6 maart 2012 draadslachtoffer te Bacton, Norfolk, Groot-Brittannië. Afstand: 225 kilometer. Verstreken tijd: 863 dagen.

Een mannetje **Merel**, op 23 oktober 2011 als 1kj geringd in de Korverskooi, werd op 24 maart 2012 gepakt door een roofvogel te Westerland, Noord-Holland. Afstand: 25 kilometer. Verstreken tijd: 154 dagen.

Een 1kj **Zanglijster**, op 2 oktober 2011 geringd in de Korverskooi, werd op 15 februari 2012 verkeersslachtoffer te St. Albans, Hertfordshire, Groot-Brittannië. Afstand: 377 kilometer. Verstreken tijd: 136 dagen.

Overige zangvogels

Terugmeldingen van kleinere vogels komen meestal binnen doordat de vogels zijn gevangen door andere ringers, maar ook door het (dood)vliegen tegen een ruit, het gepakt worden door een kat of roofvogel of als slachtoffer van het verkeer.

Net als vorig jaar kregen we aardig wat meldingen van Zwartkopjes, deze keer 10 stuks. Leuk is ook de terugmelding van een door ons geringde Grote Barmsijs, die dit voorjaar voor de tweede keer in de Kennemerduinen werd gevangen en een Kleine Karekiet die inmiddels al weer 5 keer van Afrika naar Nederland heen en weer vloog. Voor het eerst werden er Blauwborsten van ons elders gevangen. Eén op de heenweg naar Afrika en één op de terugweg naar haar broedgebied. Ook de terugmelding van een Appelvink uit Noorwegen is zeer bijzonder, omdat er in de Korverskooi sinds 1961 nog maar 7 geringd werden en er ook nog nooit één werd teruggemeld.

Een 1 kj **Roodborst**, op 13 oktober 2009 geringd in de Korverskooi, werd op 30 januari 2011 te Marais de Booneghem, Nieurlet, Frankrijk gevangen. Afstand: 311 kilometer. Verstreken tijd: 474 dagen

Een 1 kj **Roodborst**, op 30 september 2010 geringd in de Korverskooi, werd op 9 juni 2011 te Svanskog, Zweden dood gevonden. Dood, korter dan een week. Afstand: 832 kilometer. Verstreken tijd: 252 dagen.

Een 1 kj **Roodborst**, op 2 september 2011 geringd te Nes, Bjugn, Sør-Trøndelag, Noorwegen, werd op 14 oktober 2011 door ons in de Korverskooi gevangen. Afstand: 1220 kilometer. Verstreken tijd: 41 dagen.

Een 1kj vrouwtje **Blauwborst**, op 4 augustus 2011 geringd in de Korverskooi, werd op 14 april 2012 gevangen in het Zwanenwater, Callantsoog. Afstand: 33 kilometer. Verstreken tijd: 254 dagen.

Een mannetje na 1kj **Blauwborst**, op 6 augustus 2011 geringd in de Korverskooi, werd op 1 september 2011 gevangen te Assenede, België. Afstand: 219 kilometer. Verstreken tijd: 26 dagen.

Een 1kj man **Zwartkop**, op 21 september 2010 geringd in de Korverskooi, werd op 20 februari 2012 dood gevonden te Tizi Ouzou, Algerije. Doodsoorzaak vermoedelijk het weer. Afstand: 1824 kilometer. Verstreken tijd: 517 dagen.

Een 1kj man **Zwartkop**, op 21 september 2010 geringd in de Korverskooi, werd op 3 juni 2012 door een kat gepakt in Den Burg. Afstand: 5 kilometer. Verstreken tijd: 622 dagen.

Een 1kj **Zwartkop**, 11 september 2009 geringd in de Korverskooi, werd op 14 juni 2011 gevangen op Schiermonnikoog. Afstand: 101 kilometer. Verstreken tijd: 659 dagen.

Een na 1kj vrouwtje **Zwartkop**, op 20 juli 2010 geringd te Castricum, werd door ons op 2 juni 2011, 4 juli tijdens CES en na de CES op 30 augustus, 10 september en 22 september in de Korverskooi gevangen. Duidelijk dus een broedvogel bij ons. Afstand: 63 kilometer. Verstreken tijd: resp. 316, 348, 405, 416 en 428 dagen.

Een na 1kj vrouwtje **Zwartkop**, op 11 september 2009 geringd in de Korverskooi, werd op 4 september 2011 op Vlieland in de Kroonspolders gevangen. Afstand: 19 kilometer. Verstreken tijd: 723 dagen.

Een 1kj vrouwtje **Zwartkop**, op 25 juni 2011 tijdens CES geringd in de Korverskooi, werd op 4 september 2011 op Sønderho Strand, Fanø, Denemarken gevangen. Afstand: 344 kilometer. Verstreken tijd: 71 dagen.

Een 1kj mannetje **Zwartkop**, op 7 september 2011 geringd in de Korverskooi, vloog zich op 30 april 2012 dood tegen een ruit in de Vloedlijn te Den Burg. Afstand: 5 kilometer. Verstreken tijd: 237 dagen.

Een 1kj **Zwartkop**, geslacht onbekend, op 25 augustus 2010 geringd op Schiermonnikoog, werd door ons op 25 april 2011 in de Korverskooi als man 2^e kj gevangen. Afstand: 101 kilometer. Verstreken tijd: 242 dagen.

Een 1kj man **Zwartkop**, op 25 september 2011 geringd te Zwanenwater, Callantsoog, werd door ons op 27 en 30 september en 5 oktober 2011 in de Korverskooi gevangen. Afstand: 33 kilometer. Verstreken tijd: resp. 2, 5, en 10 dagen.

Onze broedvogels blijken nog tot laat in het seizoen in de Korverskooi te blijven, zoals onderstaande 'Belgische' **Zwartkop**.

Een volgroeid mannetje **Zwartkop**, op 11 september 2010 geringd te Berendrecht, België, werd door ons in de Korverskooi tijdens de CES-periode op 25 april 2011, 2 juni, 4 juli, 26 juli en later na de CES op 4 augustus gevangen. Afstand: 197 kilometer. Verstreken tijd: respectievelijk 226, 264, 296, 318, en 327 dagen.

Een 1kj **Tuinfluiter**, op 24 augustus 2011 geringd te Tangen, Rogaland, Noorwegen, werd door ons 9 september 2011 in de Korverskooi gevangen. Afstand: 628 kilometer. Verstreken tijd: 15 dagen.

Een 1kj **Kleine Karekiet**, op 13 augustus 2006 geringd in de Korverskooi, werd op 21 mei 2012 gevangen bij het Zwanenwater, Callantsoog. Afstand: 34 kilometer. Verstreken tijd: 2108 dagen (5 jaar en ruim 9 maanden).

Een 1kj **Kleine Karekiet**, op 23 september 2010 geringd in de Korverskooi, werd op 1 november 2010 gevangen op de Shetland Islands. Afstand: 842 kilometer. Verstreken tijd: 39 dagen.

Een 1kj **Tjiftjaf**, op 20 september 2010 geringd te Merksplas, België, werd door ons op 15 mei 2011 tijdens de CES-periode in de Korverskooi gevangen. Afstand: 193 kilometer. Verstreken tijd: 237 dagen.

Een na 1kj **Tjiftjaf**, op 22 april 2010 geringd te Callantsoog, werd door ons op 14 augustus 2011 in de Korverskooi gevangen. Afstand: 34 kilometer. Verstreken tijd: 479 dagen.

Een volgroeide **Tjiftjaf**, op 14 oktober 2011 geringd in de Korverskooi, werd op 23 oktober 2011 te Castricum gevangen. Afstand: 63 kilometer. Verstreken tijd: 9 dagen.

Een na 1kj **Tjiftjaf**, op 23 april 2011 geringd te Hartlepool, Groot-Brittannië, werd door ons op 10 en 13 oktober 2011 in de Korverskooi gevangen. Afstand: 431 kilometer. Verstreken tijd: resp. 170 en 173 dagen.

Een 1kj **Goudhaan**, op 17 oktober 2009 geringd in de Korverskooi, werd op 9 november 2010 dood gemeld vanaf Schiermonnikoog (dood korter dan een week). Afstand: 101 kilometer. Verstreken tijd: 389 dagen.

Een 1kj mannetje **Goudhaan**, op 12 oktober 2011 om 9.00 uur geringd te Sokndal, Rogaland, Noorwegen, werd door ons op 15 oktober 2011 om 9.30 uur gevangen. Afstand: 586 kilometer. Verstreken tijd: 3 dagen (72,5 uur).

Goudhaan

(foto: Mart Zijm)

Een volgroeide **Startaar**, op 3 oktober 2010 geringd in de Korverskooi en daarna ieder jaar een keer gevangen, vloog zich op 17 maart 2012 dood tegen een raam in De Koog, Texel. Afstand: 1 kilometer. Verstreken tijd: 531 dagen.

Een 1kj **Pimpelmees**, op 12 oktober 2010 geringd te Vlieland, werd door ons op 7 november 2010 in de Korverskooi gevangen. Afstand: 19 kilometer. Verstreken tijd: 25 dagen.

Een 1kj **Pimpelmees**, op 4 oktober 2010 geringd in de Korverskooi, werd op 18 oktober 2010 op Vlieland gevangen. Afstand: 19 kilometer. Verstreken tijd: 15 dagen.

Een 1kj **Pimpelmees**, op 9 september 2011 geringd in de Korverskooi, werd op 3 november 2011 te Castricum gevangen. Afstand: 63 kilometer. Verstreken tijd: 55 dagen.

Een 1kj **Spreeuw**, op 10 februari 2010 geringd te Den Burg, werd op 16 januari 2011 door een roofvogel gedood te Carmarthenshire, Wales. Afstand: 621 kilometer. Verstreken tijd: 340 dagen.

Een 2kj vrouwtje **Vink**, op 15 februari 2002 geringd te Den Burg, vloog zich op 19 november 2008 dood tegen een ruit te Valdemars Skole, Denemarken. Afstand: 361 kilometer. Verstreken tijd: 2469 dagen.

Een na 1kj **Grote Barmsijs**, op 10 november 2010 geringd in de Korverskooi, werd op 12 maart 2011 gevangen in de Kennemerduinen. Afstand: 77 kilometer. Verstreken tijd: 122 dagen.

Een mannetje na 1kj **Appelvink**, op 19 september 2010 geringd in de Korverskooi, werd op 1 mei 2012 gevangen te Mandal, Noorwegen. Afstand: 572 kilometer. Verstreken tijd: 590 dagen.

Christof en Mart Zijm

Appelvink

(foto: Mart Zijm)

Weidevogelbescherming in 2012

De startavond vond plaats op 12 maart, zoals gebruikelijk in de Wielewaal. Daar is uitgebreid ingegaan op de mogelijkheid om de nestgegevens meteen in een computerprogramma van Landschapbeheer Nederland in te voeren. Ook de locatie van het nest kan gelijk op een Google-kaartje ingevoerd worden. Boeren kunnen dit ook inkijken. Over dit onderwerp is ook een extra avond ingelast om iedereen er mee te leren werken. Het is de bedoeling in de nabije toekomst de gegevens via een pda of een smartphone met satellietverbinding rechtstreeks in te voeren. Boeren kunnen deze gegevens ook weer via hun smartfoon vanuit de tractor uitlezen, eventueel met een waarschuwingssignaal in de nabijheid van een nest. Hier worden dit jaar proeven mee genomen.

De slechte zichtbaarheid van de markeerstokken blijft een probleem. De gele vaantjes aan de stokken lossen wel iets op, maar kijkend tegen de zon in zijn ze moeilijk te zien. Te grote stokken lokken mogelijk weer predatoren naar het nest. Wel wordt aangeraden om in graslandpercelen met een uitgestelde maaidatum helemaal geen stokken te plaatsen. Deze nesten zijn uit voordat er gemaaid wordt. Ze kunnen wel in het computerprogramma ingevoerd worden.

Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Werk.	Verl.	Onb.
Bergeend	1	1	1	0	100	0	0	0	0
Bontbekplevier	1	1	1	0	100	0	0	0	0
Bruine Kiekendief	2	2	2	0	100	0	0	0	0
Eider	2	2	2	0	100	0	0	0	0
Grauwe gans	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Grutto	34	27	12	15	44	7	2	4	2
Kievit	369	304	194	110	63	67	27	10	6
Kluut	2	1	1	0	100	0	0	0	0
Scholekster	326	264	225	39	85	23	7	1	8
Slobeend	2	2	1	1	50	1	0	0	0
Tureluur	3	3	2	1	66	1	0	0	0
Wilde eend	3	3	3	0	100	0	0	0	0
Totaal	746	611	444	167	73	97	36	15	16
Resultaat			72.67	27.33		15.88	5.89	2.45	2.62

Tabel 1. Totaaloverzicht van de gevonden nesten en hun resultaat.

In tegenstelling tot de voorgaande jaren was het dit voorjaar niet zo droog. Na het late wintertje bleef het wel erg lang koud. De Kieviten begonnen daardoor niet zo vroeg met de eileg. In tegenstelling tot geluiden van elders in de provincie werden op Texel aanzienlijk meer nesten van de Kievit gevonden. Het koude weer zorgde wel voor een lage zeewatertemperatuur. Hierdoor was er kennelijk weinig vis te eten voor de meeuwen. Tijdens de voorjaarswerkzaamheden werden opvallend grote aantallen meeuwen achter de machines gezien. Dit zorgde weer voor veel predatie van vooral kievitsnesten. Scholeksters en Grutto's waren dit jaar erg laat met broeden. Pas eind april werden van deze soorten redelijke aantallen gevonden. De temperatuur ging in die periode wel omhoog, maar het broedsucces van die soorten bleef erg pover. Alarmtellingen van Grutto's geven lage scores aan en in groepen Scholeksters werden erg weinig vliegvlugge jongen gezien. Er komen voldoende nesten uit, maar te weinig jongen vliegvlug. Dit is een zorgelijke ontwikkeling.

We zijn dit jaar met 30 vrijwilligers het land ingegaan om nesten op te sporen en te beschermen.

Het grootste aantal nesten werd gevonden op het bouwland. Het aantal kievitsnesten was aanzienlijk hoger dan in 2011, toen slechts 168 nesten gevonden werden. Ook de Scholeksters scoorde hoger: 326 om 222 nesten in 2011, maar omdat dit jaar aanzienlijk meer hectares ingevoerd (2350 om 1800 in 2011) zijn de getallen niet goed vergelijkbaar. Het uitkomstpercentage (het percentage uitgekomen legsels op het totaal van de legsels en hun eventuele vervollegsels) van de Kievit scoorde laag, maar van de Scholekster hoog (85%). De uitkomstpercentages (van het bekende resultaat) zijn over het algemeen wel goed, maar daarna beginnen voor de pullen de grote problemen. Door slechte weersomstandigheden, voedselgebrek en door predatie komen er toch veel te kort weidevogels vliegvlug. Om hier een beter inzicht in te krijgen zou er meer gedaan moeten worden aan alarmtellingen en aan pullentellingen in de groepen na het broedseizoen. Dit vereist wel veel tijd en kennis.

Omdat het land op Texel niet altijd bij de boerderij ligt is het vaak een probleem om de nestgegevens snel op de 'stalkaart' van de boer in te vullen. Hiervoor moeten goede afspraken worden gemaakt tussen vrijwilliger en boer. Door slechte zichtbaarheid en door onoplettendheid van de tractorchauffeur is er een aantal legsels verloren gegaan. Dit geeft frustraties bij de vrijwilligers. Om dit te voorkomen moeten ook hiervoor goede afspraken gemaakt worden tussen vrijwilligers en boeren. Mogelijk bieden de ontwikkelingen met digitale nestalarmsystemen hier wat uitkomst.

Onderzoek van weidevogellegsels in Nederland heeft aangetoond dat het bezoeken van nesten een risico met zich meebrengt. Per bezoek moet hierbij gedacht worden aan een 10-30% hogere kans op predatie. Gelukkig hebben wij hier geen vossen, maar we moeten er toch goed aan denken dat het aantal bezoeken aan een nest tot een

Landtype	Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Werk.	Verl.	Onb.
Onbekend	Kievit	72	63	29	34	46	19	13	2	0
	Scholekster	4	4	3	1	75	0	1	0	0
	Subtotaal	76	67	32	35	48	19	14	2	0
	resultaat			47.8	52.2		28.4	20.9	3.0	
Bouwland	Bruine Kiekendief	1	1	1	0	100	0	0	0	0
	Eidereend	1	1	1	0	100	0	0	0	0
	Grutto	18	14	5	9	36	6	2	1	0
	Kievit	276	223	148	75	66	48	14	7	6
	Kluut	2	1	1	0	100	0	0	0	0
	Scholekster	208	168	145	23	86	14	5	1	3
	Tureluur	2	2	1	1	50	1	0	0	0
	Wilde eend	1	1	1	0	100	0	0	0	0
	Subtotaal	509	411	303	108	74	69	21	9	9
	resultaat			73.7	26.3			5.1	2.2	2.2
Grasland	Bergeend	1	1	1	0	100	0	0	0	0
	Bontbekplevier	1	1	1	0	100	0	0	0	0
	Eider	1	1	1	0	100	0	0	0	0
	Grauwe gans	1	1	0	1	0	0	1	0	0
	Grutto	16	13	7	6	54	1	0	3	2
	Kievit	18	17	16	1	94	0	0	1	0
	Scholekster	110	92	77	15	84	8	1	0	5
	Slobeend	2	2	1	1	50	1	0	0	0
	Tureluur	1	1	1	0	100	0	0	0	0
	Wilde eend	1	1	1	0	100	0	0	0	0
	Subtotaal	152	130	106	24	82	10	2	4	7
resultaat			81.5	18.5		7.7	0.8	3.1	5.4	
Totaal	737	608	441	167		98	37	15	16	
Resultaat			59.8	22.7		13.3	5.0	2.0	2.2	

Tabel 2. Overzicht van de gevonden nesten en hun resultaat.

Scholekster broedend op een tuinwal; op Texel een veel voorkomend verschijnsel (foto: Giel Witte)

is vooral in pas bewerkt bouwland aan de orde, waar de voetsporen vanuit de lucht goed waar te nemen zijn.

Als het lukt willen we volgend voorjaar weer een beginnerscursus weidevogelbescherming organiseren. Hopelijk komen er dan weer een aantal jonge krachten bij, want onze groep begint aardig te vergrijzen!

Namens de groep,

Giel Witte

COMING
Lifestyle

Plub

Su in de showroom

Oosterhof
WONEN

www.oosterhofwonen.nl
Parkstraat 3, Den Burg, tel. 312246

administratiekantoor **Rood**

De Dageraad 61 · 1797 SK · Den Hoorn (Texel) · telefoon 0222 31 94 29

Uw Administratie & Belastingzaken

Vogelen wij voor u uit.

NEDERLANDSE ORDE VAN
ADMINISTRATIE- EN
BELASTINGDESKUNDIGEN

De Kern van de zaak

Pontweg 1

1797 SN

Den Hoorn

Texel

Telefoon:

0222-369600

Internet:

www.teso.nl

E-mail:

info@teso.nl

Voor uitgebreide
informatie en
online

ticketverkoop:

www.teso.nl

Waarnemingen van 27 september tot en met 9 december

Het najaar was natuurlijk al lang op gang, maar de afgelopen periode viel toch in de voor veel vogelaars meest spannende tijd. Of het nu de aantallen lijsters zijn, de uitgeputte en daardoor handtamme Roodborsten en Goudhaantjes, de waarnemingen van Bladkoningen of de kans op extreme zeldzaamheden, eind september en oktober zijn in ieder geval spannende vogelmaanden.

De aankomst van **Kleine Zwanen** piekte eind november en begin december met als maximum 163 ex op 30 november langs de Oorsprongweg in polder Eierland. **Wilde Zwanen** werden slechts tweemaal opgemerkt met op 3 november 1 overvliegend ex bij de Bol en op 12 november 2 ex op het wad bij de Schorren. Op 31 oktober bevond zich een **Witbuikrotgans** in Zeeburg en op 2 november werden daar 2 ex gezien. De rest van de periode werd slechts enkele malen 1 ex gezien langs de waddenkust tussen de Witte Hoek en Ottersaat. Na de eerste **Zwarte Rotgans** van het najaar op 9 oktober op de Bol werd vooral in en rond Zeebrug regelmatig 1 ex opgemerkt. Op 13 oktober werd een vermoedelijke hybride **Zwarte Rotgans x Rotgans** gefotografeerd in Zeeburg. De 2 **Casarca's** werden op 15 november (voorlopig?) voor het laatst waargenomen en wel in Dijkmanshuizen. Op 11 november vloog een **IJseend** >z langs paal 12 en een pleisterend exemplaar bevond zich op 9-13 november bij de monding van de Mokbaai en de Hors. Op de laatste dag werden zelfs 2 ex opgemerkt.

Op 24 oktober vloog een **IJsdruiker** >n over de Eierlandse dam en op 28 oktober vloog een exemplaar >z langs paal 12.

Een juveniele **Kuifaalscholver** bevond zich op 20 november bij paal 33. Een juveniele **Purperreiger** bevond zich op 7 oktober in polder De Eendracht en 2 juveniele ex vlogen op 11 oktober achtereenvolgens over de Robbenjager, de Eierlandse dam en de zeereep bij paal 29. De langdurigverblijvende juv **Zwarte Ooievaar verbleef** tot en met 8 november, vooral in het gebied rond de Hoge Berg en Dijkmanshuizen. Vervolgens werd mogelijk ditzelfde exemplaar op 24 november overvliegend over de Prins Hendrikpolder gezien.

Na de invasie van **Ruigpootbuizerden**

Ruigpootbuizerd

(foto: René Pop)

vorig jaar was het dit jaar weer een redelijk schaarse doortrekker. Na de eerste

waarnemingen op 26 september in de Witte Hoek en op 27 september bij paal 15 verbleven in de Sluffter en de Kreeftepolder langere tijd losse individuen.

Een late juveniele **Morinelplevier** vloog op 13 oktober over de Horsmeertjes en op 14 en 20 oktober verbleef een juveniel op de akkers in het zuiden van polder Eierland. Een juveniele **Gestreepte Strandloper** bevond zich op 26 oktober in de Petten. De enige langverblijvende **Rosse Franjepoot** bevond zich op 4-11 november in Utopia. Langs de Noordzeekust werden 4 exemplaren opgemerkt.

Een juveniele **Kleinste Jager** vloog op 5 oktober >zw langs paal 20. De enige **Vorkstaartmeeuw** van deze periode vloog op 15 oktober >zw langs paal 20. Zeker 4 **Geelpootmeeuwen** werden waargenomen alsmede 5 **Pontische Meeuwen**.

In deze periode werden in totaal 8 **Kleine Alken** waargenomen waaronder 1 ex ter plaatse bij paal 26 op 28 oktober en een dood exemplaar dat werd gevonden bij de veerhaven op 19 oktober. Het waarnemen van zeetrek leverde ook 5 langsvliegende **Papegaaiduikers** op. De **Zwarte Zeekoet** werd op 29 september weer opgemerkt bij paal 33 waar hij verbleef t/m 1 oktober. Op 9 oktober werd hij herontdekt bij de IJzeren Kaap en in dit gebied werd hij t/m 16 oktober veelvuldig waargenomen. Van 21 oktober t/m 27 november was hij te bewonderen in de Mokbaai en op 9 december bleek hij te zijn verkast naar Oudeschild. Het valt te verwachten dat deze vogel de komende winter nog wel op Texel zal verblijven.

Na een **Draaihals** bij Den Hoorn op 29 september en 1 ex in de Tuintjes en 1 ex bij de Robbenjager op 30 september verbleef een laat exemplaar bij de Robbenjager op 13-25 oktober.

Dat het dit jaar niet opkon voor de **Roodstuitwaluw** bleek op 13 oktober toen op de noordkop wederom 1 ex werd waargenomen en ook dit keer bleef de vogel lang genoeg rondvliegen om waargenomen te worden door veel vogelaars. **Grote Piepers** werden met 11 ex niet veel gezien en daarbij vrijwel uitsluitend overvliegend. De derde **Siberische Boompieper** voor Texel werd op 15 oktober opgemerkt bij de parkeerplaats van paal 21. Daar werd de vogel vervolgens t/m 20 oktober waargenomen in de ondergroei van het dennenbos. Een juveniele **Citroenkwikstaart** werd op 28 en 29 september gezien op het Renvogelveldje bij de Robbenjager, maar bleek hier alleen vlak voor donker aan te komen om te overnachten.

Het bleek weer een redelijk goed najaar voor **Pestvogels** met op 26 oktober de eerste losse exemplaren over de Slufftervallei en Zeeburg en 3 exemplaren ter plaatse in Den Burg. In alle dorpen en ook daarbuiten werden groepjes en enkelingen gezien. De maximale aantallen per locatie waren als volgt: De Cocksdorp 6 ex op 27 november, Den Burg 22 ex op 7 december, Den Hoorn 4 ex op 4 december, Zuid-Eierland 5 ex op 16 november, Oosterend 9 ex op 7 november, 't Horntje 9 ex op 4 december, de

Slufter 8 ex op 2 december, De Koog 11 ex op 5 november, Staatsbossen 7 ex op 6 november, Spang 25 ex op 6 november, Oudeschild 5 ex op 5 november, De Krim 4 ex op 3 november en de vijver van Jochems 6 ex op 30 oktober.

Pestvogels

(foto: René Pop)

Op 8 oktober werd een Aziatische Roodborsttapuit ontdekt in de Robbenjager. Deze eerste winter vogel bleef aanwezig t/m 23 oktober en nadat de vogel vertrok bleek uit foto's dat deze vervolgens op was gedoken in Portland, Groot-Brittannië. De vogel werd daar gevangen, omdat er toch wat vragen waren over het enigszins afwijkende verenkleed (vooral veel warmer oranje). DNA-analyse op een veer leverde een profiel op dat overeenkwam met dat van een veel oostelijker taxon, namelijk *stejnegeri*. Dit taxon heeft goede papieren om als soort te worden behandeld en dientengevolge zou het dus kunnen gaan om een heuse nieuwe soort voor Nederland en daarmee voor Texel, **Stejnegers Roodborsttapuit**. Opmerkelijk genoeg werd op 25 oktober een klassiek bleke **Aziatische Roodborsttapuit** van de ondersoort *maurus* waargenomen in de Tuintjes.

Er werden deze periode nog eens 7 **Sperwergrasmussen** gezien waaronder duo's op 29 september in de Muy en op 19 oktober bij de Robbenjager. Het laatste ex van het jaar werd op 21 oktober gezien in de Korverskooi. Een **Struikrietzanger** werd op 30 oktober weliswaar goed gezien en zelfs gehoord, maar helaas niet vastgelegd waardoor aanvaarding door de CDNA onwaarschijnlijk is. Na een kortstondig

waargenomen **Siberische Tjiftjaf** in de Tuintjes op 16 oktober bevond zich een exemplaar bij de Robbenjager op 18-20 oktober, vervolgens weer in de Tuintjes op 28 en 29 oktober en een mogelijk exemplaar in de Muy op 18 november. Zekerheid kan alleen verkregen worden met goede geluidsopnamen, dus het zal voor deze waarnemingen nog even afwachten zijn of dergelijke opnamen daadwerkelijk gemaakt zijn. Een mogelijke **Noordse Fitis** werd op 13 oktober gezien en gefotografeerd op de begraafplaats op de Hoge Berg. **Bladkoningen** piekten, niet verrassend, tijdens het Dutch-Birdingweekend toen de vele vogelaars op 13 oktober in totaal 20 ex waarnamen. Andere goede dagen waren 28 september met 6 ex en 2 oktober met 8 ex. Het laatste exemplaar werd op 13 november gehoord in Zuid-Eierland. De enige **Pallas' Boszanger** van het jaar was op 29 oktober te bewonderen in de Witte Hoek.

Het was een uitzonderlijk goed jaar voor **Kleine Vliegenvangers**. Na het eerste exemplaar in de Witte Hoek op 6-8 oktober werden nog 4 exemplaren opgemerkt, te weten in de Tuintjes op 12 oktober, tegenover de Sluftervallei op 13-19 oktober, in bungalowpark Slufterduin op 13-17 oktober en bij de Robbenjager op 20 oktober.

Kleine Vliegenvanger

(foto: Berry van der Hoorn)

Leuk was de overtrekkende **Klapekster** die boven de Sluftervallei werd opgemerkt op 4 oktober. Daarna volgden in de eerste helft van oktober nog 3 exemplaren. Op 27 oktober werd een klapekster ontdekt langs het binnendijkje bij de Grie. Aanvankelijk

werd gedacht aan een Kleine Klapekster, maar de volgende ochtend kon de vogel ontmaskerd worden als de tweede **Steppeklapekster** voor Texel en Nederland. De vogel was uitzonderlijk tam en ving met groot gemak prooien in de omgeving van zijn favoriete Meidoornstruik. Veelvuldig werden Noordse Woelmuizen, Bosmuizen en Huisspitsmuizen buitgemaakt, maar ook vogels moesten eraan geloven, zoals bijvoorbeeld Vink, Koperwiek en Veldleeuwerik. De vogel bleef tot en met 9 november aanwezig, maar moest een steeds groter gebied bestrijken om aan prooien te komen, zodat voedseltekort wellicht een rol heeft gespeeld bij zijn vertrek. Een **Bonte Kraai** verbleef de gehele periode op het eiland. Als we er tenminste vanuit gaan dat het steeds dezelfde vogel was die in Waal en Burg, bij paal 15 en langs de Laagwaalderweg werd gezien. Op 30 september vloog een juveniele **Roze Spreeuw** over de Robbenjager. Op 12-13 oktober verbleef een juveniel exemplaar bij de Mokbaai en op 27 oktober vloog wederom een juveniel over de Kuil bij Loodsmansduin. Een **Europese Kanarie** vloog op 19 oktober rondjes boven de Robbenjager en op 11 november werd in hetzelfde gebied weer een exemplaar gezien. **Appelvinken** deden het weer goed, vooral in oktober. De beste dag was 13 oktober met 13 waargenomen exemplaren. De voorlopig laatste **Appelvink** werd op 7 november gehoord bij het NIOZ. De tweede **Dwerggors** van het najaar werd op 24 oktober kortstondig gezien bij de Robbenjager.

Vincent Stork

Dwerggors

(foto: René Pop)

Van de redactie	3
Van het bestuur	4
Agenda	5
De broedvogels van een 'vergeten' duingebied	6
Vers van de pers	13
Een slaappleats van Putters bij de Ruige Hoek	15
Huis- en Gierzwaluwtelling 2012	21
Korverskooi 73: meldingen over teruggevangen vogels	23
Weidevogelbescherming in 2012	29
aanmeldingen van 27 september tot en met 9 december 2012	35

